

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра українознавства

В.о. директора КАРПЕНКО
культури, філософії,
політології
НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ФІЛОСОФІЇ,
КУЛЬТУРОЛОГІЇ
ПОЛІТОЛОГІЇ
30 червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ревіталізація міського простору

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
галузі знань 03 Гуманітарні науки (шифр і назва)
спеціальності 034 Культурологія (шифр і назва)
освітні програми Урбаністичні студії (шифр і назва)
вид дисципліни обов'язкова (обов'язкова / за вибором)
факультет філософський

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою філософського факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
Протокол від “30” червня 2025 р. № 5

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Ірина СНІТКО, кандидат архітектури, доцент, доцент ЗВО кафедри українознавства філософського факультету

Програму схвалено на засіданні кафедри українознавства
Протокол від “27” червня 2025 р. № 12

В. о. завідувача кафедри українознавства

Наталя АКСЬОНОВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Урбаністичні студії»

Гарант освітньо-професійної програми
«Урбаністичні студії»

Дмитро ЧОРНИЙ

Програму погоджено науково-методичною комісією філософського факультету
Протокол від “25” червня 2025 року № 10

Голова науково-методичної комісії
філософського факультету

Сергій ГОЛІКОВ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Ревіталізація міського простору» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «Урбаністичні студії» бакалаврського рівня вищої освіти спеціальності «034 Культурологія»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Мета викладання** навчальної дисципліни: надання студентам сучасних інструментів для роботи з міськими просторами, формування вмінь та навичок концептуального проектування міських локацій в умовах історичного середовища та забудови, що склалася раніше.

1.2. **Основні завдання** вивчення дисципліни: ознайомитися з регламентаціями та рекомендаціями розробки концептів ревіталізації міських просторів, сучасними практиками і світовим та вітчизняним досвідом створення міських проектів, навчитись виявляти та формулювати проблеми та формувати завдання на розробку проекту ревіталізації.

1.3. **Кількість кредитів** – 3.

1.4. **Загальна кількість годин** – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
<u>Обов'язкова</u> / за вибором	
<u>Денна форма навчання</u>	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	-й
Семестр	
6-й	-й
Лекції	
год.	24 год.
Практичні, <u>семінарські</u> заняття	
год.	12 год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
год.	54 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Перелік компетентностей, що формуються даною дисципліною

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є формування таких загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 7. Здатність працювати автономно.

ЗК 9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК.11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його

сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є формування таких спеціальних (фахових) компетентностей:

ФК 1. Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію.

ФК 4. Здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо).

ФК 6. Здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних потреб суспільства.

ФК 10. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ФК 13. Здатність оцінювати матеріальну та духовну цінність об'єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів.

ФК 14. Здатність дотримуватися стандартів професійної етики та міжкультурної комунікації.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дисципліна

Заплановані результати навчання: студент має бути здатним застосовувати отримані знання у практичній діяльності, вміти оцінювати містобудівну ситуацію, визначати проблеми міських просторів, пропонувати та обґрунтовувати їх рішення з урахуванням регламентів, рекомендацій та ефективності.

У відповідності до стандарту освітньо-професійної програми «Урбаністичні студії» студент має вміти:

ПРН 1. Аналізувати ефективність культурних політик, технологій реалізації культурних ідей у контексті конкретних параметрів їх впровадження.

ПРН 2. Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію.

ПРН 3. Вести публічну дискусію та підтримувати діалог з питань української культури з фахівцями та нефахівцями.

ПРН 4. Створювати культурні проекти, проводити фахову діяльність у сфері культури.

ПРН 6. Інтерпретувати культурні джерела (речові, друковані, візуальні, художні) з використанням спеціальної літератури та визначених методик, аргументовано викладати умовиводи щодо їх змісту.

ПРН 7. Демонструвати знання з основних теоретичних напрямів, шкіл, концепцій, теорій і філософії культури.

ПРН 8. Виявляти, перевіряти та узагальнювати інформацію щодо різноманітних контекстів культурної практики, визначати ступінь їх актуальності із застосуванням релевантних джерел, інформаційних, комунікативних засобів та візуальних технологій.

ПРН 10. Обґрунтовувати, розробляти та реалізовувати культурні події та проекти з дотриманням законодавства та відповідно до визначених мети та завдань.

ПРН 11. Демонструвати спроможність до культурологічного дослідження, опису та класифікації артефактів.

ПРН 13. Аналізувати ефективність культурних політик, технологій реалізації культурних ідей у контексті конкретних параметрів їх впровадження.

ПРН 14. Здійснювати експертну оцінку культурних об'єктів за заданими критеріями та надавати рекомендації щодо їх соціальної актуалізації.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Міські простори: минуле і сучасне

Тема 1. Типи міських просторів. Формування та розвиток. Регіональні особливості структурної побудови.

Історія формування різних типів міських просторів, функціональне та предметне наповнення, символіка та естетика. Вплив традицій.

Тема 2. Ревіталізація як інструмент роботи з міськими просторами.

Поняття «ревіталізація». Формування принципів ревіталізації. Проблемні моменти у роботі з міськими просторами в умовах ревіталізації. Концепції ревіталізації та ефективність її реалізації.

Тема 3. Методика ревіталізації міських просторів. Світовий та вітчизняний досвід.

Особливості застосування методів ревіталізації у міських просторах різного призначення. Реалізовані міські проекти: їх склад, розробка, результат.

Розділ 2. Принципи та методи роботи з міськими просторами в умовах ревіталізації

Тема 1. Загальні громадські простори (без зміни функції).

Площі, рекреаційні та спортивні зони, простори у житловій забудові. Елементи навігації, благоустрою, озеленення. Безпека та доступність.

Тема 2. Ревіталізація промислових територій (зі зміною функції).

Проблема використання колишніх промислових територій, розташованих у межах міста. Історична цінність промислового контексту. Потенціал колишніх промислових територій для створення міських просторів. Концепт: технологія + естетика.

Тема 3. Історико-культурна спадщина як маркер ідентичності у міському просторі.

Історико-культурна складова як основа ревіталізації міського простору. Використання історичних та архітектурних пам'яток, історичного ландшафту у концепції відновлення міських просторів. Актуалізація традиційної забудови у сучасному міському середовищі.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Міські простори: минуле і сучасне												
Тема 1. Типи міських просторів. Формування та розвиток. Регіональні особливості структурної побудови.	8	4	2			2						
Тема 2. Ревіталізація як інструмент роботи з міськими	18	4	2			12						

просторами.												
Тема 3. Методика ревіталізації міських просторів. Світовий та вітчизняний досвід.	16	4	2			10						
Разом за розділом 1	42	12	6			24						
Розділ 2. Принципи та методи роботи з міськими просторами в умовах ревіталізації												
Тема 1. Загальні громадські простори (без зміни функції)	18	4	2			9						
Тема 2. Ревіталізація промислових територій (зі зміною функції)	23	4	2			9						
Тема 3. Історико-культурна спадщина як маркер ідентичності у міському просторі	23	4	2			12						
Разом за розділом 2	48	12	6			30						
Усього годин	90	24	12			54						

4. Темі семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Унікальні міські простори: призначення, Ревіталізація як інфраструктура та облаштування	2
2	Ревіталізація: термінологічна, нормативна, законодавча база	2
3	Практика ревіталізації міських просторів: ідеї, концепції, технології	2
4	Підходи до ревіталізації громадських просторів у житловій забудові	2
5	Відновлення природної складової в урбанізованому середовищі	2
6	Особливості роботи з історичними міськими просторами	2
	Разом	12

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Вибір міського простору для дослідження	2
2	Збір та систематизація матеріалів (фото, графічні матеріали, історичні описи)	12
3	Визначення проблем	10
4	Підбір та опрацювання аналогів у вітчизняній та світовій практиці	9
5	Формулювання власної концепції	9
6	Підготовка концепції ревіталізації міського простору до обговорення	12
	Разом	54

6. Індивідуальні завдання

Індивідуалізація самотійної роботи досягається за рахунок самотійного вибору ділянки міського простору для опрацювання на ній отриманих теоретичних знань, надання студентам можливості сформулювати свою власну концепцію ревіталізації обраного простору.

Результати самотійної роботи обговорюються на семінарах. Формат презентації за вибором студента (усна розповідь може бути доповнена візуальним рядом).

Вибір міського простору для опрацювання

1. Міські площі, вулиці.
2. Об'єкти рекреації та ландшафтної архітектури (парки різного призначення, сквери, набережні тощо).
3. Райони історичної забудови.
4. Депресивні райони міської забудови (житлові квартали, вулиці, двори).
5. Закинуті промислові, складські території, розташовані у межах міста.

7. Методи навчання

Лекція, інтерактивна лекція, доповідь, дискусія, оцінювання виконаних завдань, екзамен (тестові завдання).

ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

	Діяльність в аудиторії	Онлайн-діяльність
Попередня підготовка	опитування вхідний контроль	ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою у тестовій формі
Подача нової інформації	презентація; дискусія	відео та текстові лекції література з теми в електронному вигляді
Тренування	обговорення питання-відповіді практичні завдання не на оцінку	виконання інтерактивних вправ робота онлайн
Оцінювання	контрольна робота доповідь на семінарі опитування	Усна доповідь, усна відповідь (відеозапис) письмова робота
Рефлексія	діалог, групове обговорення короткі усні / письмові відповіді на питання	розроблення нотаток до лекцій підготовка мультимедійних презентацій відповіді на рефлексивні питання
Зворотній зв'язок	групові та індивідуальні консультації • коментарі під час заняття від викладача	консультації у месенджерах та за допомогою e-mail

8. Методи контролю

Оцінка успішності знань студентів здійснюється у формах поточного контролю (виступи на семінарах, усного опитування) і підсумкового екзамену.

Для оцінки знань студентів використовують такі форми контролю: поточний (оцінювання доповідей на семінарах), контрольна робота (захист), екзамен (тестові завдання).

Поточний контроль знань студентів здійснюється під час проведення семінарських занять протягом семестру і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Оцінюється рівень знання студентами першоджерел, наукової літератури, уміння логічно та послідовно виступати під час обговорення питань плану семінарського заняття, ставити та відповідати на запитання. Студент може набрати від 1 до 60 балів за роботу на семінарах протягом семестру.

Підсумковий контроль знань студентів проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі вивчення дисципліни у формі екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом. Тести включають по 1 питанню за кожною темою, що була опрацьована під час вивчення дисципліни.

9. Схема нарахування балів

9.1. Семестровий контроль

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання						Разом	Екзамен (тестове завдання)	Сума
Розділ 1			Розділ 2			60	40	100
T1	T2	T3	T1	T2	T3			
5	10	15	10	10	10			

T1, T2... теми розділів

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання, атестації (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Здобувач освіти не допускається до складання екзамену, якщо він не набрав впродовж семестру 10 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре

50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Закон України «Про основи містобудування» від 16 листопада 1992 року, № 2780-ХІІ, Відомості Верховної Ради України (ВВР), Київ, 1992, № 52, ст.683.
2. Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 8 червня 2000 року, № 1805-ІІІ, Відомості Верховної Ради України (ВВР), Київ, 2000, № 39, ст.333.
3. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р., № 2768-ІІІ. Відомості Верховної Ради України (ВВР), Київ, 2002, № 3-4, ст.27.
4. Державні Будівельні норми України. Планування та забудова територій. ДБН Б.2.2-12:2019, Мінрегіон України, Київ, 2019. 177 с.
5. Державні Будівельні норми України. Склад та зміст історико-архітектурного опорного плану населеного пункту, ДБН Б.2.2.-3:2012, Мінрегіон України, Київ, 2012. 19 с.
6. Державні Будівельні норми України. Благоустрій територій. ДБН Б.2.2-5:2011, Мінрегіон України, Київ, 2011. 81 с.
7. Державні Будівельні норми України. Склад та зміст плану зонування території. ДБН Б.1.1-22:2017, Мінрегіон України, Київ, 2018. 22 с.
8. Державні Будівельні норми України. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення. ДБН В.2.2-40:2018, Мінрегіон України, Київ, 2018. 70 с.
9. Альбом безбар'єрних рішень. Посібник для проєктувальників та архітекторів публічного простору. 2023. 248 с.
10. Дослідження доступності міських просторів: звіт. 2021. 33 с.
11. Доступність до об'єктів житлового та громадського призначення для людей з інвалідністю (методичний посібник, видання V (доповнене)). ВГСПО «Національна Асамблея інвалідів України», 2012. 248 с.
12. Ревіталізація міст – досвід Європейського Союзу для України / О. А. Сич, Н. С. Ситник, А. В. Стасишин, В. В. Круглякова – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2023. - 310 с.
13. Dudley M. Public Libraries and Resilient Cities. American Library Association, 2013. 175 p.
14. Heinrich Boll Stiftung. Місто й оновлення. Урбаністичні студії. Представництво Фонду ім. Гайнріха Бьоля в Україні; Редкол.: С. Шліпченко, В. Тимінський, А. Макаренко, Л. Малес, І. Тищенко. Київ.: ФОП Москаленко О.М., 2013. 360 с.
15. Jacobs J. The Death and Life of Great American Cities. New York: Vintage Books Edition, 1992. 474 p.
16. Klinenberg E. Palaces for the People: how social infrastructure can help fight inequality, polarization, and the decline of civic life New York: Crown, 2018. 277 p.
17. Lynch K. The Image of the City. Twentieth Printime, 1990. 208 p.
18. Revitalization through urban design: innovative strategies. Metropolis pilot project. 2019. 272 p.
19. Speck J. Walkable Cities: How Downtown Can Save America, One Step at a Time. New York: Farrar, Straus and Giroux, 2012. 312 p.
20. Urban Space: experiences and Reflections from the Global South. Sello Editorial Javeriano, 2018. 404 p.
21. Whyte W. The Social Life of Small Urban Spaces. New York: Project for public spaces, 2001. 125 p.

Допоміжна література

1. (Не)Задоволення публічними просторами. Урбаністичні Студії III. (Представництво Фонду ім. Гайнріха Бьоля в Україні. Центр Урбаністичних Студій НаУКМА). К.: Всесвіт, 2016. 340 с.
2. Bieganska J., Sroda-Murawska S., Kopczyńska L. Revitalization of urban space – case study of Ghent, Belgium. *Acta Scientiarum Polonorum Administratio Locorum*, 2019. Vol. 18(1). P. 33-47.
3. Horbliuk, S., Dehtiarova, I. APPROACHES TO URBAN REVITALIZATION POLICY IN LIGHT OF THE LATEST CONCEPTS OF SUSTAINABLE URBAN DEVELOPMENT. *Baltic Journal of Economic Studies*, 2021. Vol. 7(3). P. 46-55. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2021-7-3-46-55>
4. Morcillo Pallarés A. New York: the revitalization of public space. Recent interventions in the Manhattan grid. URL: https://oa.upm.es/35162/1/INVE_MEM_2012_189795.pdf
5. Morcillo Pallarés A. Manhattan's Public Spaces Production, Revitalization, Commodification. 2022. 202 p.
6. Mujahid S., Saeed N. Revitalization of the Urban Space from Grey to Green in Lahore, Pakistan. *School of Architecture and Planning*. 2021. Vol. 4, Is. 1. P. 111-132.
7. Ramlee M., Omar D., Yunus R.M., Samadi Z. Revitalization of Urban Public Spaces: An Overview. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 2015. Vol. 201. P. 360 – 367.
8. Smagacz M. The Revitalization of Urban Space: Social Changes in Krakow's Kazimierz and the Ticinese District in Milan. PLUS-Pisa University Press, 2008. 210 p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. ГО «Безбар'єрність»: офіційний сайт. <https://bbu.org.ua/tag/proiekti/>
2. МЕТАЛАБ: офіційний сайт. - <https://metalab.space/about/>
3. ПЛАТФОРМА ОСТРІВ: офіційний сайт. - <https://ostrivplatform.com/>
4. Ревіталізація міст: досвід ЄС для України. - <https://www.facebook.com/groups/160531925588059/about>
5. BigCityLab. Дослідження доступності міських просторів. <https://bcl.com.ua/doslidzhennyadostupnosti/>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непереборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/розпоряджень ректора/проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

У разі запровадження суворих обмежень із заборонаю відвідувати ЗВО здобувачам вищої освіти денної форми навчання надано можливість скласти залік дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Ревіталізація міського простору»:

<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=7704>